

Varaždin kao neiscrpna filatelistička tema

Josip Jelenečki, nastavnik
Kučan Gornji

dr. sc. Vladimir Huzjan
Zavod za znanstveni rad HAZU u Varaždinu
vhuzjan@hazu.hr

Sažetak

U ovome članku autori su opisali širok raspon filatelističkog materijala koji kao glavnu temu uzima grad Varaždin i njegovo kulturno – povijesno nasljeđe. Opis je započet s prvom službenom markom nastalom u razdoblju Nezavisne Države Hrvatske, a završava prigodom omotnicom Varaždinskog kluba kolekcionara iz 2013. godine. Radi opsega teme i ograničenosti prostora, u članku su prikazane glavne teme i odabrane grafičke varijacije. Uz svaku poštansku marku s temom Varaždina prigodno je tiskana i omotnica prvoga dana, prigodni list te je izrađen prigodni žig. Sva poštanska rješenja kvalitetan su doprinos promicanja baštine grada Varaždina u Hrvatskoj i svijetu.

Ključne riječi: *Varaždin, poštanska marka, omotnica, prigodni žig, Varaždinski klub kolekcionara.*

Uvod

U ovome članku autori su prikazali poštanske marke, prigodne žigove, omotnice prvoga dana (FDC) i prigodne dopisnice u izdanju Hrvatske pošte i Varaždinskog kluba kolekcionara (VKK) tematski vezane uz grad Varaždin ili aktivnosti koje su se u njemu događale. Prikaz kreće od prve redovne poštanske marke s motivom grada Varaždina nastale u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj (NDH) 1942.g., a završava s opisom prigodne omotnice VKK iz 2013. godine. Sva izdanja su kronološki prikazana, ali ne u svim varijacijama već samo u odabranim što je učinjeno radi ograničenog prostora članka. Varaždin je predstavljen i na nefilatelističkim izdanjima poput onih Hrvatske akademske menze ili vezanih uz Špancirfest, a koje ovdje nisu obrađeni već su ostavljeni za neki kasniji rad.

Prije nastanka prve poštanske marke s motivom Varaždina, sam grad je bio poznato poštansko središte sjeverozapadne Hrvatske više od pet stoljeća. Do danas su sačuvani podaci o slijedu upravnika varaždinske pošte i di-

rektora Varaždinskog poštanskog područja od 1555.g., a najstariji sačuvani varaždinski poštanski žig (sl. 1.) potječe iz 1783. godine.¹

Sl. 1. Za sada najstariji poznati varaždinski poštanski žig²

Krajobrazi

Varaždin je kao tema redovnog izdanja prvi puta prikazan na poštanskoj marki NDH u seriji *Krajobrazi* od 7. rujna 1942. godine (sl. 2. – 6.). Autor marke je Otto Antonini (1892. – 1959.) koji je umjetnički prikazao varaždinski Stari grad.³ Zbog različitih vrsta papira korištenih pri tisku zabilježene su i neke tipične greške od kojih je dio prikazan u nastavku.

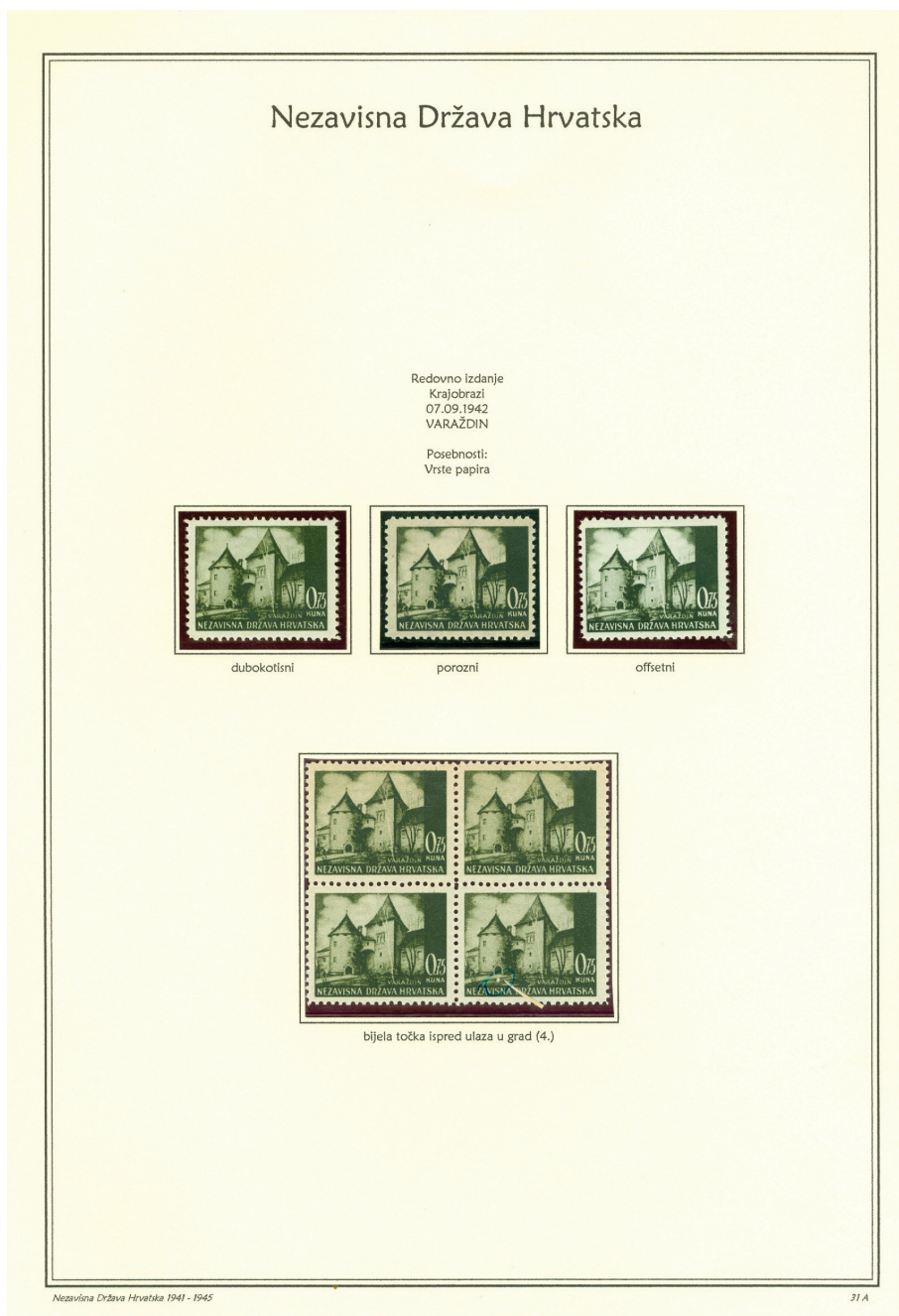
Sl. 2. Varaždin iz serije *Krajobrazi* bez grešaka ili posebnosti⁴

¹ Više o ranoj povijesti i razvoju pošte u Varaždinu i sjeverozapadnoj Hrvatskoj vidi u: *Pošta sjeverozapadne Hrvatske*, gl. ur. Andrej HOZJAN, Hrvatska pošta, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Zavod za znanstveni rad u Varaždinu, Zagreb – Varaždin, 2002.

² Nikola PETRIC, *Predfilatelistički poštanski žigovi Hrvatske*, Zagreb, 2004., str. 121.

³ Marka je tiskana u tehnici dubokog tiska u tiskari "Tipografija i HDT". Veličina marke je 34 x 27,5 mm, zupčanje je linijsko oko 11, nominale 0,75 kuna i tamnomaslinaste boje u nakladi od milijun primjeraka. Zupčanje je neuredno, a uobičajena je pojava necentriranost. Razlika u veličini zupčanja su znatne i kreću se od 10 do 13 $\frac{3}{4}$ (najčešće je zupčanje 10 $\frac{3}{4}$, 11 i 11 $\frac{1}{2}$). Razlike postoje zbog različitih strojeva za perforiranje i njihove istrošenosti. Postoje i djelomično zupčane marke tzv. *slijepa zupčanja*. Kombinacija *tête-bêche* (spojene marke gdje je jedna obrnuto otisnuta od druge) ne postoji za marku Varaždin. Marka je tiskana na više vrsta papira: dubokotisni, porozni i offsetni. Razlike u papiru nastale su kao posljedica neujednačenog tehnološkog postupka pri proizvodnji. Poštarski arak je 100 maraka (10 x 10). Petar STRPIĆ, *Poštanske marke Hrvatska 2011/ 2012., Država Slovenaca, Hrvata i Srba 1918. – 1919., Nezavisna Država Hrvatska 1941. – 1945., Republika Hrvatska 1991. – 2011.*, Zagreb, 2011., str. 61. – 67; *Katalog poštanskih maraka jugoslavenskih zemalja 1991.*, Društveno preduzeće za proizvodnju i promet poštanskih maraka i informativnu delatnost Jugomarka, Beograd, 1991., str. 113.

⁴ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

Sl. 3. Varaždin iz serije Krajobrazi s posebnostima⁵

⁵ Isto.

Nezavisna Država Hrvatska

Redovno izdanje
Krajobrazi
07.09.1942
VARAŽDIN

Posebnosti, greške

točka na oblaku

točka ispod krova

točka na zidu

točka na gmu

točka iznad dimnjaka

urušen zid između prozora

Nezavisna Država Hrvatska 1941 - 1945

31 B

Sl. 4. Varaždin iz serije Krajobrazi s posebnostima⁶

⁶ Isto.

Sl. 5. Varaždin iz serije Krajobrazi s posebnostima⁷

⁷ Isto.

Nezavisna Država Hrvatska

Redovno izdanje
Krajobrzi
07.09.1942.
VARAŽDIN

Posebnosti, greške

Nečitko ispisana slova u nazivu države

Veliki balon u oblacima
Nečitka slova "Varaždin"

Mali balon u oblacima
Nečitka brojka "5"
Bijela točka kraj drva

Oštećen zid iznad ulaznih vratiju
Lisće na drveću

Sl. 6. Varaždin iz serije Krajobrzi s posebnostima⁸

⁸ Isto.

800 godina prvog spomena grada Varaždina

Uz proslavu 800. godišnjice prvog spomena grada Varaždina 20. kolovoza 1981.g. izdana je prigodna poštanska marka, autora Dušana Lučića, koja prikazuje gradsku vedutu iz 18. stoljeća i grb grada Varaždina (sl. 7.). To je bila jedina poštanska marka Varaždina izdana tijekom postojanja FNRJ i SFRJ.⁹

Sl. 7. FDC 800 godina prvog spomena grada Varaždina¹⁰

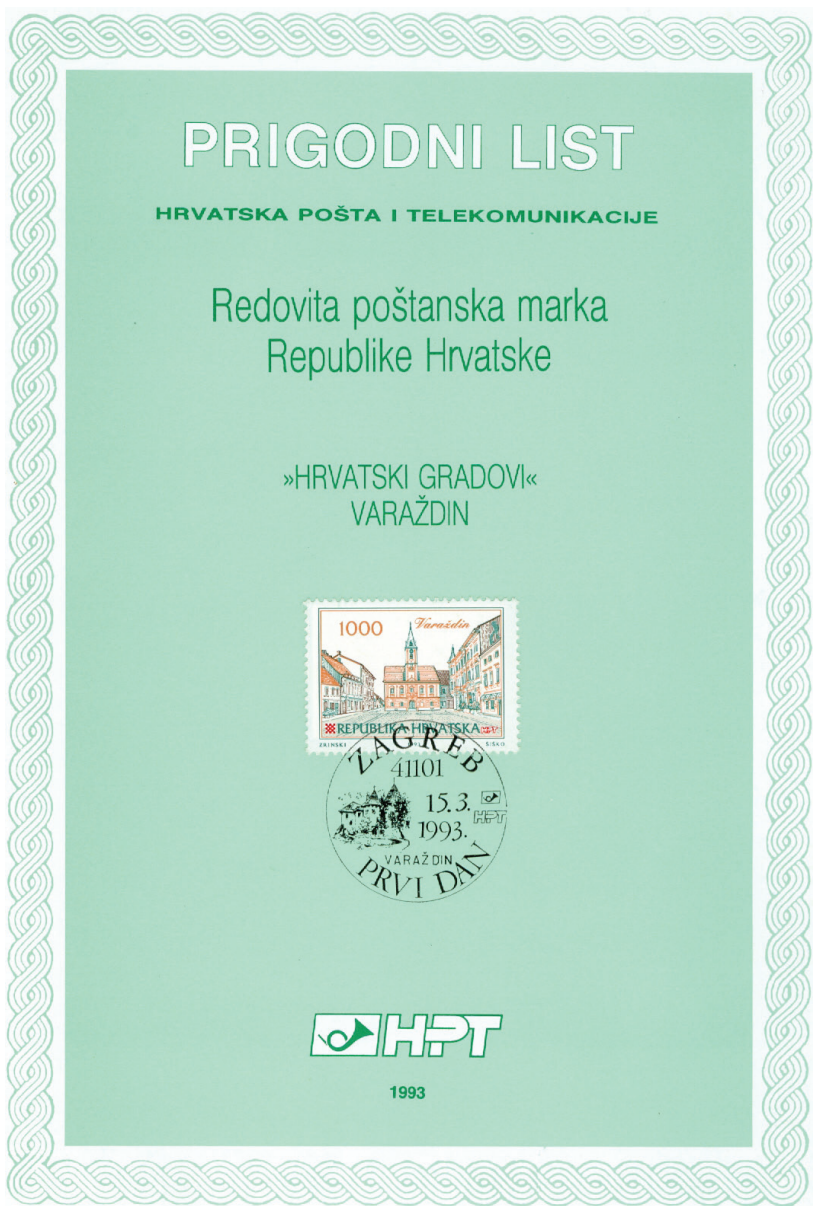
Hrvatski gradovi (II) - Varaždin

U Republici Hrvatskoj je 15. ožujka 1993.g. tiskana prva redovna poštanska marka s temom Varaždina u seriji *Hrvatski gradovi (II)* koja prikazuje glavni gradski trg i gradsku vijećnicu (sl. 8.). Autor marke je akademski slikar i grafičar Ivica Šiško iz Zagreba.¹¹

⁹ Marka je tiskana u tehnici višebojnog offseta u tiskari "ZIN" (Zavod za izradu novčanica) u Beogradu na kredastom papiru, zupčanje je češljasto 13 $\frac{3}{4}$, a guma mat. Nominala iznosi 3,50 dinara, a tiskana je u 750.000 primjeraka. Uz poštansku marku izdana je i prigodna omotnica prvog dana (FDC) s prigodnim žigom (sl. 7). Šalterski arak je od 25 maraka. *Katalog poštanskih maraka jugoslavenskih zemalja 1991.*, str. 242; *Katalog poštanskih maraka u upotrebi na teritoriji Srbije 1840 – 2011*, I. dio, III. izdanje, SFK, Beograd, 2011., str. 341. – 342.

¹⁰ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

¹¹ Veličina marke je 35,5 x 25,6 mm, papir je bijeli 90 gr. gumirani, zupčanje češljasto 14, vrijednost 1.000 HRD (hrvatski dinar), a tiskana je u višebojnom offset tisku tiskare "Zrinski" iz Čakovca. Arak je od 50 maraka (5 x 10). Uz marku izdana je i FDC br. 6/ 93 s prigodnim žigom br. 41, a štampana je u 5.564 primjeraka (sl. 9.). Prigodni list (PL) nosi br. 49., a tiskan je u 2.530 primjeraka. Na poledini lista nalazi se popratni tekst na hrvatskom i francuskom jeziku. Kako se redovne poštanske marke dotiskuju prema potrebi, tako je bilo i s markom Varaždina. Arci prvog tiska su bez oznake, a daljnji dotisci nosili su u gornjem lijevom kutu brojčane oznake od

Sl. 8. Hrvatski gradovi (II) - Varaždin¹²

II do VII. Naklada svih sedam otisaka je čak 11.300.150 komada. Frankaturno je vrijedila do 3. ožujka 1995. godine. Podaci o dotiscima: bez oznake 1.999.620 komada (15. III. 1993), oznaka II. - 2.881.150 (08. VII. 1993.), oznaka III. - 1.550.000 (03. VIII. 1993.), oznaka IV. - 1.890.000 (24. IX. 1993.), oznaka V. - 1.657.900 (25. XI. 1993.), oznaka VI. - 648.600 (22. II. 1994.) te oznaka VII. - 672.141 (07. IV. 1994.). Podaci o nakladi odnose se na tiskanu količinu umanjenu za broj komisijски uništenih maraka. Kod redovne poštanske marke Varaždin do sada nisu zabilježene ni tipične ni slučajne pogreške. Petar STRPIĆ, *nav. dj.*, str. 144.

¹² Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

Sl. 9. FDC Hrvatski gradovi (II) - Varaždin¹³

Sl. 10. Prigodna omotnica VKK¹⁴

Ovaj filatelistički događaj je VKK dopunio vlastitim izdanjima - iskorištene su prigodne omotnice grada Varaždina sa znakom gradske vijećnice i Starog grada, prigodni žig "VARAŽDIN – PRVI DAN 42000 15.03.93.", te redovne dvije filatelističke cjeline uz korištenje marke s motivom varaždinske gradske vijećnice. Također, VKK je 1993. obilježio i 470 godina

¹³ Isto.

¹⁴ Isto.

postojanja gradske vijećnice u Varaždinu korištenjem prigodnog žiga uz frankiranje redovnom markom Varaždina i popratni tekst na samoj omotnici (sl. 10.).¹⁵

Europa – Moderna hrvatska umjetnost

Hrvatska pošta i telekomunikacije (HPT) izdala je marke s reprodukcijama slika trojice hrvatskih slikara - Ivo Dulčić (1916. – 1975.), Miljenko Stančić (1926. – 1977.) i Ljubo Ivančić (1925. – 2003.). Ove poštanske marke nastale su u okviru zajedničke teme *Moderna umjetnost* - Konferencije europskih uprava pošta i telekomunikacija za 1993. godinu. Dizajn za marku "Čekaonica" varaždinskog slikara Miljenka Stančića izradio je Josip Biffel (sl. 11).¹⁶

Sl. 11. FDC Europa - Moderna hrvatska umjetnost¹⁷

¹⁵ Autor prigodne omotnice i prigodnog žiga je Dragutin Černik, a tiskana je u 800 primjeraka. Prigodna omotnica nosi redni broj 18.

¹⁶ Marka je tiskana u offset tiskari "Zrinski" Čakovec. Veličina marke je 42,6 x 35,5 mm, papir je polusjajni, zupčanje češljasto 14, a nominala 1.000 HRD. Marka je višebojna, a uz nju je tiskana i prigodna omotnica (br. 17/93) s prigodnim žigom br. 53. Tiskano je 5.465 primjeraka FDC-a, a PL-a s prigodnim žigom u 2.256 primjeraka. Marka je izdana u poštanskim arcima po 20 maraka (4 x 5), te u sutisku sve tri marke u malim arcima po šest maraka (dvije serije). Naklada poštanskih araka po 20 maraka je 7.013 komada i 94.177 komada malih araka. Ukupno je tiskano 350.000 primjeraka marke s navedenom slikom Miljenka Stančića "Čekaonica" iz 1964. godine. Uz marku, FDC, prigodni žig i PL, HPT je tiskao i reklamni listić sa svim podacima o dotičnom izdanju na hrvatskom, francuskom, njemačkom i engleskom jeziku (sl. 11.). Petar STRPIĆ, *nav. dj.* str. 147.

¹⁷ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

250. obljetnica ekspedicije Ferdinanda Konščaka u Donjoj Kaliforniji

Isusovac Ferdinand Konščak (1703. – 1759.) potvrdio je 1746.g. da je Kalifornija poluotok, te je autor najpoznatije zemljopisne karte Donje Kalifornije koja prikazuje poluotok sve do ušća rijeke Colorado u kalifornijski zaljev. Ta se karta primjenjivana sve do sredine XIX. stoljeća kao službena američka karta. Autor marke je akademski slikar iz Zagreba Lovro Artuković (sl. 12).¹⁸

Sl. 12. FDC 250. obljetnica ekspedicije Ferdinanda Konščaka u Donjoj Kaliforniji¹⁹

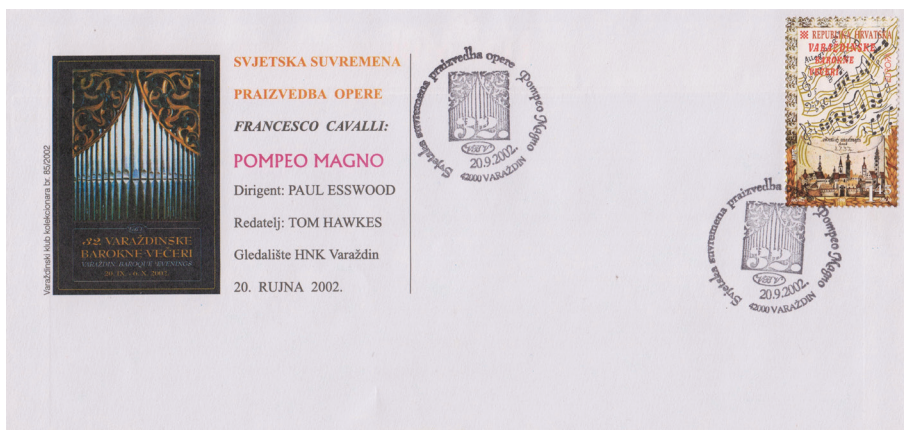
Europa – Nacionalni festivali

Za zajedničko izdanje Republike Hrvatske na temu *Europa – Nacionalni festivali* odabrane su Varaždinske barokne večeri (VBV) i Dubrovački ljetni festival. S obzirom na svoju dugogodišnju tradiciju i kvalitetu VBV je prerastao obim grada i poprimio međunarodne razmjere. Na marki je ponovno prikazana veduta Varaždina iz XVIII. stoljeća sa sedam tornjeva i baroknom ornamentikom, a iznad grada razliježe se barokna muzika prikazana notama i valovima lijepe glazbe. Autor marke je slikar i grafičar

¹⁸ Marka je veličine 29,8 x 35,5 mm, papir bijeli 102 gr., gumirani, zupčanje je češljasto 14, a nominala 2,40 kn. Naklada iznosi 350.000 komada, tisak je višebojni offset iz tiskare "Zrinski". Poštanski arak je 20 maraka (5 x 4). Uz poštansku marku izdana je i FDC br. 11/ 96 s prigodnim žigom br. 132 u 6.320 primjeraka, te 3.000 PL s prigodnim tekstom na hrvatskom i francuskom jeziku (sl. 12.). Posebnost prigodnog žiga je veduta grada Varaždina iz XVIII. stoljeća s natpisom "VARAŽDIN" i zemljopisnom karte Kalifornije. Petar STRPIĆ, *nav. dj.*, str. 166.

¹⁹ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

Hrvoje Šercar (sl. 13).²⁰ U nastojanjima da filatelistički prati kulturni razvoj grada, VKK je 1994.g. izdao omotnicu s prigodnim žigom u cilju obilježavanja 24. po redu VBV-a.²¹ VKK je, također, 20. rujna 2002.g. izdao novu prigodnu omotnicu i prigodni žig posvećen VBV-u, a razlog obilježavanja je bila praižvedba opere *Pompeo Magno* (sl. 13).²² Godinu dana kasnije javila se potreba za novom omotnicom, a u cilju obilježavanja tri značajne muzičke manifestacije vezane uz VBV i to: 90. obljetnica rođenja prof. Marijana Zuberu (1913. - 2008.), 80 godina života operne primadone Nade Puttar – Gold i 10 godina Varaždinskog komornog orkestra (sl. 14).²³

Sl. 13. Prigodna omotnica VKK s markom Europa - Nacionalni festivali²⁴

²⁰ Veličina marke je 28,5 x 48 mm, papir bijeli, gumirani, zupčanje češljasto 13 ¼ (14), a višebojni offset tisak u nakladi od 350.000 primjeraka izvršen je u AKD – Hrvatski tiskarski zavod. Marka je izdana u arku od 20 komada (5 x 4), ima nominalu 1,45 kuna, nosi redni broj 269 i prigodni žig br. 166. Izdan je i prigodni FDC br. 1/ 98 u 6.300 primjeraka i PL s tekstom na hrvatskom i francuskom jeziku u 3.000 primjeraka. Petar STRPIĆ, *nav. dj.*, str. 172.

²¹ Omotnica nosi redni broj 34. Autor je Dragutin Černek, a naklada 280 primjeraka.

²² Omotnica nosi broj 85/ 2002. Autori omotnice su Josip Jelenečki i Predrag Ciglar, dok su autori prigodnog žiga Teodor Abramić i Predrag Ciglar. Omotnica je štampana u 150 primjeraka.

²³ Omotnica nosi broj 109/ 2003. Autori su Josip Jelenečki i Predrag Ciglar. Omotnica na poleđini ima napisane sve podatke o događanjima, tiskana je u 100 primjeraka, a frankirana markom VBV-a. Korišten je dnevni poštanski žig pošte "42000 VARAŽDIN" s datumom 19. rujna 2003. godine.

²⁴ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

Sl. 14. Prigodna omoćnica VKK²⁵

Sl. 15. Prigodna omoćnica VKK²⁶

²⁵ Isto.

²⁶ Isto.

100. obljetnica zgrade pošte u Varaždinu

Varaždinsko Gradsko zastupstvo je na temelju inicijative građana da grad dobije doličnu poštansku palaču zaključilo 25. travnja 1898.g. da će dati besplatno gradilište za poštansku zgradu. Kada je odlučeno da će poštanska zgrada biti reprezentativna palača, odlučilo je Gradsko zastupstvo 14. svibnja 1898.g. da će za gradnju dati zemljište na Kapucinskom trgu nasuprot Gradskom kazalištu. Varaždinski graditelj Julije Willart započeo je radove 23. travnja 1901.g. i već je 26. travnja 1902.g. u novoj zgradi počeo poslovati Kraljevski poštanski i brzojavni ured. Dizajn za marku izradio je Danijel Popović, a prikazuje zgradu pošte u Varaždinu na razglednici s početka XX. stoljeća (sl. 16).²⁷

Sl. 16. FDC 100. obljetnica zgrade pošte u Varaždinu²⁸

²⁷ Marka je tiskana u offset tiskari "Zrinski" Čakovec. Veličina marke je 35,5 x 29,8 mm, papir običan, zupčanje češljasto 14 te nominale 2,30 kn. Marka je tiskana u arku od 20 maraka (4 x 5) i nakladi od 300.000 komada. Uz marku izdana je i FDC br. 8/ 02. u količini od 3.500 primjeraka (sl. 16.). Prigodni žig ima redni br. 257. Petar STRPIĆ, *nav. dj.*, str. 192.

²⁸ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

Sl. 17. Prigodna omotnica VKK^{29*}

Uz stotu obljetnicu odluke o gradnji poštanske palače, VKK je 2002.g. uz Dan grada Varaždina izdao omotnicu br. 59/ 98 u 160 primjeraka (sl. 18.), sa svim podacima o gradnji palače (autor Josip Jelenečki) i prigodni žig u čast grada Varaždina (autor Dragutin Černik). Uz samu proslavu obljetnice i promociju poštanske marke, održana je 19. travnja 2002.g. i filatelistička izložba u prostoru Gradskog muzeja Varaždin popraćena prigodnom omotnicom i razglednicom s prigodnim žigom (sl. 17 i sl. 19).³⁰ Reprodukcijska poštanske palače na razglednici iz 1916. godine, preslikana je iz originala u vlasništvu Zorana Borića. Uz promociju poštanske marke u Hrvatskom narodnom kazalištu u Varaždinu bila je promovirana i knjiga koja je pratila manifestaciju *Pošta sjeverozapadne Hrvatske*.³¹ Ova knjiga je na međunarodnim filatelističkim izložbama poštanske i filatelističke literature dobila vrijedna priznanja u Buenos Airesu i Singapuru.

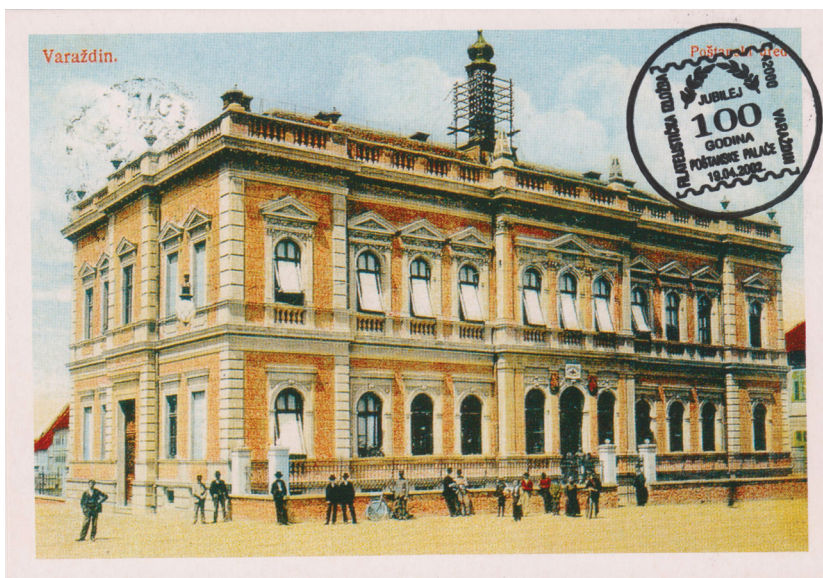
²⁹ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

³⁰ Prigodnu omotnicu br. 82/ 02 dizajnirao je Josip Jelenečki, a prigodni žig Josip Jelenečki i Stjepan Kovačić.

³¹ *Pošta sjeverozapadne Hrvatske*, gl. ur. A. HOZZAN.

Sl. 18. Prigodna omotnica VKK³²

Sl. 19. Prigodna razglednica VKK³³

³² Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

³³ Isto.

300 godina uršulinki u Hrvatskoj

U Hrvatsku su uršulinke stigle 1703.g. kada ih je grofica Magdalena Drašković pozvala iz Slovačke u Varaždin. Uršulinke su otvorile školu za djevojčice koja je 1777.g. podignuta na rang Više djevojačke škole. Autorica ove višebojne marke, koja prikazuje varaždinsku crkvu Rođenja Isusova i kip Majke Milosti, akademska je slikarica i dizajnerica Sanja Reščak (sl. 20).³⁴

Sl. 20. FDC - 300 godina uršulinki u Hrvatskoj³⁵

VKK je i ovom prigodom izdao omotnicu br. 110/ 2003. u 2.000 primjeraka autora Josipa Jelenečkog i Predraga Ciglara (sl. 21). Na omotnici je prikazan uršulinski samostan u Varaždinu i kip Majke Milosti. Na poleđini omotnice zapisani su svi osnovni podaci o uršulinkama u Varaždinu. Već 7. lipnja 2005.g. VKK izdaje novu omotnicu br. 135/ 2005. vezanu uz 255. obljetnicu posvete Uršulinske crkve (sl. 22).³⁶ Na omotnici je prikazana slika nepoznatog autora "Marija uz jaslice" nastale oko 1710. godine, a tiskana je u količini od 600 primjeraka. Proslava uršulinki zaključena je 3. prosinca 2007.g. izdanjem omotnice broj 158/ 07 uz 230. obljetnicu osnutka prve Više djevojačke škole u Hrvatskoj (sl. 23). Na slici je sv. Uršula,

³⁴ Marku je tiskala offset tiskara "Zrinski" Čakovec. Veličina marke je 29,8 x 35,5 mm, papir običan, zupčanje 14. Marka je nominale 2,50 kuna, arak od 20 maraka (5 x 4), a naklada 300.000 komada. Uz marku izdana je i prigodna omotnica FDC br. 18/ 03 u količini od 2.300 komada (sl. 20). Prigodni žig ima br. 289. Petar STRPIĆ, *nav. dj.* str. 199.

³⁵ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

³⁶ Autori ove omotnice su Josip Jelenečki, Predrag Ciglar i Dejan Težak.

u pozadini grad Brescia, a ispred silueta varaždinske uršulinske ulice sa samostanom i crkvom.³⁷

Sl. 21. Prigodna omoćnica VKK³⁸

Sl. 22. Prigodna omoćnica VKK³⁹

³⁷ Autori omoćnice koja je tiskana u dvije boje (smeđa i plava) su Josip Jelenečki i Marko Črepinko, autori prigodnog poštanskog žiga su Josip Jelenečki i Predrag Ciglar. Omoćnice su tiskane u 400 primjeraka (200 + 200).

³⁸ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

³⁹ Isto.

Sl. 23. Prigodna omotnica VKK⁴⁰

Vatrogasna olimpijada Varaždin

Međunarodno natjecanje vatrogasaca organizira se svake četvrte godine pod okriljem CTIF-a (Međunarodni tehnički odbor za preventivnu zaštitu i gašenje požara). Ova su natjecanja započela 1961.g., a popularno se zovu i *Vatrogasna olimpijada*. Grad Varaždin je od 17. do 24. srpnja 2005.g. bio domaćin spomenute olimpijade s gotovo 4000 sudionika iz 30-ak zemalja. Autor prigodne marke je Danijel Popović, a tiskana je u arcima od 8 maraka plus 2 privjeska gdje jedan privjesak prikazuje svečanu vatrogasnu kacigu iz XIX. stoljeća, a drugi gašenje požara kanaderom.⁴¹ Treba naglasiti kako je ovo jedinstveno poštansko izdanje Republike Hrvatske u obliku 8 + 2 marke. Uz poštansku marku i FDC, Hrvatska pošta izdala je prigodnu dopisnicu za unutarnji poštanski promet - bez nominale, a koja je vrijedila 1,80 kuna (sl. 24).⁴²

⁴⁰ Isto.

⁴¹ Marka je tiskana u offset tiskari "Zrinski" Čakovec, veličina marke 29,8 x 35,5 mm, papir običan, zupčanje češljasto 14. Nominala marke je 2,30 kn, višebojna je, na slici je prikazana panorama Varaždina i kip sv. Florijana, zaštitnika vatrogasaca. Marka je tiskana u nakladi od 200.000 primjeraka. Uz poštansku marku izdana je i FDC br. 15/ 05 u količini od 1.400 primjeraka te prigodni žig br. 328. Petar STRPIĆ, *nav. dj.*, str. 208.

⁴² Na dopisnici je inačica poštanske marke Republike Hrvatske br. 555 uz sliku Varaždina, kipa sv. Florijana i logotipa natjecanja. Dopisnica je višebojna, tiskana u offset tiskari Narodne novine u Zagrebu, a veličina je 150 x 105 mm, naklada 20.000 te nosi redni broj 34.

Sl. 24. Prigodna dopisnica HP⁴³

Uoči *Vatrogasne olimpijade* 19. lipnja 2004.g., uz 140 godina postojanja DVD Varaždin, VKK je izdao prigodnu omotnicu br. 115/ 2004. u 1.000 primjeraka s prigodnim žigom (sl. 25).⁴⁴ Za samo vatrogasno natjecanje VKK je izdao omotnicu br. 138/ 2005. i prigodni žig s datumom 17. srpnja 2005., a tiskana je u nakladi od 1.600 primjeraka.⁴⁵ VKK je izdao i razglednicu grada Varaždina sa simbolima vatrogastva - crkva sv. Florijana i kip sv. Florijana, u nakladi Vall 042 i panoramu grada Varaždina, u nakladi TIVA Varaždin (sl. 26).

⁴³ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

⁴⁴ Autor omotnice i žiga je Krunoslav Čolo.

⁴⁵ Isto.

Sl. 25. Prigodna omotnica VKK⁴⁶

Sl. 26. Prigodna razglednica VKK⁴⁷

370 godina postojanja varaždinske Gimnazije

Hrvatska pošta tiskala je prigodnu dopisnicu u povodu proslave 370 godina postojanja Gimnazije u Varaždinu. Dopisnica je namijenjena za unutarnji promet bez oznake frankature, a tadašnja poštarina za dopisnicu iznosila je 1,80 kn (sl. 27). Na dopisnici je prikazana zgrada Gimnazije u Varaždinu i

⁴⁶ Isto.

⁴⁷ Isto.

pečat Gimnazije iz XVIII. stoljeća.⁴⁸ VKK se priključuje ovoj proslavi i izdaju omotnice br. 148/ 06, autori su Josip Jelenečki i Dejan Težak uz korištenje prigodnog žiga koji je korišten i kod prigodne dopisnice (sl. 28).

Sl. 27. Prigodna dopisnica HP⁴⁹

Sl. 28. Prigodna omotnica VKK⁵⁰

⁴⁸ Dopisnicu su dizajnirali Josip Jelenečki i Predrag Ciglar te tadašnja ravnateljica gimnazije Rajka Ptiček. Tiskana je u offset tiskari "Zrinski" Čakovec, u nakladi od 20.000 primjeraka. Dopisnica je višebojna, veličina standardna za dopisnicu HP-a - 150 x 105 mm. Korišten je i prigodni žig s datumom izdanja prigodne dopisnice, a autori žiga su Josip Jelenečki i Predrag Ciglar. Omotnica je tiskana u 2.000 primjeraka.

⁴⁹ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

⁵⁰ Isto.

800. obljetnica proglašenja Varaždina slobodnim kraljevskim gradom

Motiv na marki je grb grada Varaždina koji mu je dodijelio kralj Matija Korvin (1443. – 1490.) darovnicom 1464. godine (sl. 29). To je bio prvi grad s takvim povlaštenim statusom na području Hrvatske, a drugi na području Ugarske. Motiv na bloku je veduta Varaždina iz 1732.g. s pogledom na grad s južne strane autora Sigismunda Kappa. Autor marke je grafički dizajner iz Zagreba Hrvoje Šercar.⁵¹

Sl. 29. FDC 800. obljetnica proglašenja Varaždina slobodnim kraljevskim gradom⁵²

5. otvoreno prvenstvo u atletici za osobe s intelektualnim oštećenjem

U povodu održavanja 5. otvorenog prvenstva u atletici za osobe s intelektualnim oštećenjem od 7. do 12. srpnja 2010.g. na stadionu Sloboda, HP je izdao prigodnu dopisnicu bez frankature za plaćenu poštarinu za unutarnji promet (sl. 30). Dopisnica je izrađena u tiskari "Zrinski" Čakovec, a oblikovao ju je Dean Roksandić. Uz dopisnicu korišten je i prigodni žig autora Josipa Jelenečkog i Mirele Kuščer.

⁵¹ Veličina marke je 35,5 x 31,24 mm, a veličina bloka je 112 x 73 mm. Papir je bijeli gumirani (102 gr.), zupčanje češljasto 14, nominala 15 kn, višebojni offset tisak s dodatkom zlatne boje, tisak "Zrinski" Čakovec. Naklada bloka je 30.000 primjeraka. Uz marku tiskano je i 1.400 FDC. Petar STRPIĆ, *nav. dj.*, str. 228. Ova poštanska marka – blok proglašena je za najljepšu hrvatsku marku 2009. godine (op. a.).

⁵² Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

Sl. 30. Prigodna dopisnica VKK⁵³

140. obljetnica izgradnje zgrade HNK u Varaždinu

U povodu obilježavanja 140. obljetnice izgradnje zgrade Hrvatskog narodnog kazališta u Varaždinu, Hrvatska pošta izradila je prigodnu marku i dopisnicu (sl. 31).⁵⁴ Na marki je prikazan logo HNK-a u Varaždinu uz popratni tekst, a na dopisnici je, uz navedeno, i ilustracija same zgrade.

30. godišnjica osnutka Zavoda HAZU u Varaždinu

Kao posljednji predmet koji će se predstaviti u ovome radu jest prigodna omotnica VKK br. 176/ 2013. kojom je obilježena 30. godišnjica osnutka Zavoda za znanstveni rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Varaždinu (sl. 32). Danas je navedeni Zavod nositelj znanstveno – istraživačkog rada u Varaždinu i sjeverozapadnoj Hrvatskoj, a na prigodnoj omotnici prikazana je palača Keglević u kojoj je smješten, te prigodni žig.⁵⁵

⁵³ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

⁵⁴ Autori omotnice su Josip Jelenečki i Dejan Težak.

⁵⁵ Autor omotnice je Darko Sačić.

Sl. 31. Prigodna dopisnica HP⁵⁶

Sl. 32. Prigodna omotnica VKK⁵⁷

Zaključak

Zbog svoje važnosti za hrvatsku povijest Varaždin je kao tema više puta prikazan u kvalitetnim likovnim rješenjima na redovnim poštanskim markama. To su do danas bili prikazi Staroga grada ili Trga kralja Tomislava s

⁵⁶ Iz zbirke Josipa Jelenečkog.

⁵⁷ Isto.

gradskom vijećnicom, a u novije vrijeme varaždinske crkve, samostani ili razni društveni (kulturno – sportski) događaji. Redovno izlaženje poštanskih maraka, omotnica prvog dana i prigodnih žigova obogatili su i članovi VKK-a svojim prigodnim izdanjima također visoke likovne vrijednosti. Jedno od velikih priznanja za rad o temi varaždinske filatelije i pošte uopće je zlatna medalja u Buenos Airesu i srebrna medalja u Singapuru za knjigu *Pošta sjeverozapadne Hrvatske*. Ovdje treba dodati kako su blok i marka izdani u povodu 800. godišnjice proglašenja Varaždina slobodnim i kraljevskim gradom Hrvatske pošte proglašeni za najljepšu hrvatsku poštansku marku 2009. godine. Za pretpostaviti je kako će Varaždin kao tema i dalje biti nadahnuće novim filatelističkim sadržajima.

Summary

Varaždin as an inexhaustible philatelic topic

In this article, the authors chronologically presented variety of Varaždin postal and collectors issues starting from the first stamp issued in 1942 to the completion of this work. Because of the magazine's limited space, article show main graphic themes and selected graphic variations. With each commemorative postage stamp, also is printed the First day cover, a Commemorative certificate and Commemorative brand. All postal graphic and thematic solutions are good contribution for promoting the heritage of the city of Varaždin in Croatia and in the World.

Key words: *Varaždin, stamp, envelope, commemorative stamp, Varaždin collectors club.*

DRUŠTVO POVJESNIČARA GRADA VARAŽDINA
I VARAŽDINSKE ŽUPANIJE

UDK 94(497.5-37Varaždin)
ISSN 1848-0837

**HISTORIA VARASDIENSIS
ČASOPIS ZA VARAŽDINSKU
POVJESNICU**

3

VARAŽDIN, 2013.

Nakladnik / Publisher

Društvo povjesničara grada Varaždina i Varaždinske županije

Za nakladnika / For the Publisher

Spomenka Težak

Uredništvo / Editor's board

Sonja Poljak (Ivanec)	Vladimir Huzjan (Varaždin)
Ivan Obadić (Zagreb)	Suzana Jagić (Ivanec)
Spomenka Težak (Varaždin)	Ivančica Jež (Ludbreg)
Hrvoje Petrić (Zagreb)	Siniša Krznar (Ivanec / Zagreb)
Kruno Sudec (Varaždin)	

Kontakti uredništva / Editor's office

Franjevački trg 6, 42 000 Varaždin; tel/fax. 042/658 762

e-mail: historiavarasdiensis@gmail.com

Glavni i odgovorni urednici / Editors in Chief

Hrvoje Petrić, Ivan Obadić

Savjet časopisa / Journal's council board

dr. sc. Juraj Belaj (Zagreb), dr. sc. Neven Budak (Zagreb), dr. sc. Dragutin Feletar (Koprivnica), mr. sc. Ernest Fišer (Varaždin), PhD Zoltán Gőzsy (Pečuh), dr. sc. Željko Holjevac (Zagreb), Siniša Horvat, prof. (Varaždin), dr. sc. Andrej Hozjan (Maribor), Damir Hrelja, prof. (Varaždin), dr. sc. Mira Kolar-Dimitrijević (Zagreb), Miroslav Klemm, prof. (Varaždin), dr. sc. Nevenka Krklec (Varaždin), dr. sc. Mirjana Matijević-Sokol (Zagreb), dr. sc. Janko Pavetić (Varaždin), prof. emeritus Franjo Ruža (Varaždin), akademik Franjo Šanjek (Zagreb), Marina Šimek, prof. (Varaždin), mr. sc. Eduard Vargović (Varaždin), PhD Leopold Toifl (Graz)

Grafički urednik / Graphic editor

Kruno Sudec

**Urednik na Portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske "Hrčak" /
Journal editor at "Hrčak" - The Portal of scientific journals of Croatia**

Dejan Zadro

Naklada / Copies

200

Priprema i tisak / Layout and Print

Tiskara Zelina d. d. - Sv. Ivan Zelina

Časopis izlazi jednom godišnje. Cijena primjerka iznosi 100 kuna.

Časopis se objavljuje novčanom potporom Grada Varaždina,
i TMT Čakovec

Priprema korica za tisak: Studio Fotak